

Eindejaarsexkursie : Westhoekstrand, De Panne, op 19 december 1993.

M.-Th. Vanhaelen

Het regende reeds onophoudelijk vanaf zaterdag, 18 december 1993 en er was nog méér nat voorspeld... Ondanks die zeer slechte weersvooruitzichten daagde er rond 10 uur toch zes dapperen op aan de voet van het Leopoldmonument. Alsof ze op dit moment gewacht hadden, sloten de hemelsluizen hun poorten, doch nu stak er een hevige zuidwesterstorm op. Een echte S.W.G.-er trotseert alle stormen, dus staken we van wal.

Het vloedlijnaanspoelsel was reeds gedeeltelijk ondergestoven. Zowel de oude als de nieuwe vloedlijn bestond hoofdzakelijk uit afzettingen van het knotswier *Ascophyllum nodosum* en het blaaswier *Fucus vesiculosus*. Daarnaast vonden we tientallen fragmenten van het hauwwier *Halidrys siliquosa* en talrijke oude riemwieren *Himanthalia elongata*. We raapten slechts een paar roodwiertjes op, nl. enkele exemplaren van het kamwier *Plocamium cartilagineum*. Eén dag voordien trof ik hier ook nog 2 *Laminaria digitata* (vingerwier) en 2 *Palmaria palmata* (palmwier) aan, terwijl er dan te Koksijde bovendien 3 verse vezelwieren *Cystoseira baccata* lagen.

Zo'n aanvoer van massa's wieren gaat gewoonlijk gepaard met strandingen van ander "drijvend materiaal". Dit was ook nu het geval : van tussen de talrijke schilden van de zeeekat *Sepia officinalis* haalde Francis één schildje van de sierlijke zeeekat *Sepia elegans* tevoorschijn. Daags voordien lag er ook al zo ééntje te Koksijde. Dit waren dus de voorlopers van een tweede stranding van deze soort inktvisschilden in 1993, zoals later zou blijken; de eerste had plaats tussen 26 augustus 1993 en 5 september 1993 (SEVERIJNS & GILLES, 1993) en één week na deze eindejaarsexkursie, nl. van 25 tot 31 december 1993 was er, na enkele dagen N-W-wind, weer een grote aanvoer van nu, zowel *Sepia orbignyana* - als *Sepia elegans* schilden.

Eén leeg vers eikapsel van de hondshaai *Scyllorhinus caniculus* werd gevonden door Dirk.

Bij verscheidene kapseltjes van de wulk waren de dooiers goed zichtbaar; bij nader toekijken kon je zelfs merken dat die dooiermassa reeds opgesplitst was in kleine partjes; één blaasje kan zo'n twintigtal eicellen bevatten, doch slechts enkelen hiervan (4 à 6) groeien uit tot wulkjes ... dank zij het verorberen van de overigen, die eigenlijk alleen dienst doen als voedingslarve. Soms vind je kapselmassa's waarbij de overlevende jonge wulkjes reeds uitgebroken zijn en lustig rondkruipen tussen de lege blaasjes. Doch ook deze moeten wat geluk hebben, want ... het porceleinkrabbetje *Pisidia longicornis* is verlekkerd op de piepkleine *Buccinums* van ± 4 mm. (Eigen waarneming en onderzoek : Kok : 29-12-92, 30-1-93 en 21-2-93)

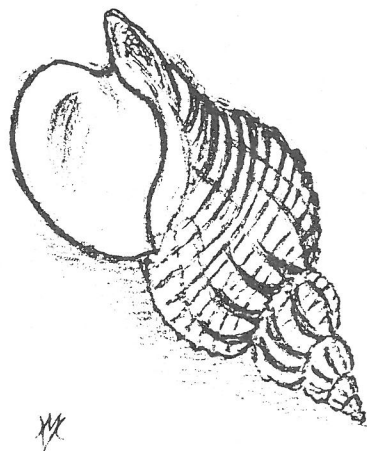

Fig 1. *Buccinum undatum*
naar een verse horen van Koksijde

Een dode Jan van Gent (waarvan de kop ontvreemd was !) trok onze aandacht. Frank verklaart dat soorten als o.m. Jan van Gent, aalscholver en fiut sterk zijn toegenomen op de zandbanken vóór de Westkust. Je treft ze hier dan ook meer aan in de vloedlijn dan vroeger het geval was.

Bij de Mollusken spande de Amerikaanse zwaardschede natuurlijk de kroon, met duizenden lege doubletten tot ± 16 cm groot. De tapijtschelp *Venerupis senegalensis* maakte in De Panne een opmerkelijke come-back. Zij is nu de tweede talrijkste soort; op 21 november 1993 waren hier meer dan 500 tapijtschelpen met dier aangespoeld en doodgevroren en op 5 december 1993 lagen er vele duizenden lege exemplaren van deze soort, tot 6 cm lang. Eén losse klep was zelfs 6,3 cm.

Ook de Amerikaanse en witte boormossel behoren tot de typische strandverschijningen van De Panne. We zagen enkele exemplaren van beide soorten. Van de Amerikaanse boormossel kon ik één maand eerder, op 21 november 1993 op dit strand 63 lege doubletten en 5 met dood dier verzamelen. Hun grootte varieerde tussen 4,4 cm en 6 cm.

Op 5 december 1993 lagen op dezelfde plek 49 doubletten, nu tot 6,4 cm. Doch

Petricola pholadiformis kan groter worden aan onze kust : de grootste klep die ik er ooit vond, meet 7,6 cm (7 februari 1993 - Oostduinkerke) en het grootste vers doublet dat in mijn verzameling zit, is 7,1 cm lang, het dateert van 6 april 1988 en spoelde eveneens aan te Oostduinkerke.

Ook *Barnea candida* doet het in De Panne opmerkelijk goed. Hier raapte ik op 5 december 1993, 132 verse kleppen op; 34 % ervan waren 6 cm lang of langer, tot max. 7,4 cm - 53 % van de kleppen hadden een lengte tussen 5 en 6 cm, terwijl er maar 13 % kleiner waren dan 5 cm. De grootste levende doubletten van de witte boormossel die ik aan de Westkust vond, bereikten de 7 cm (3 maart 1990 - Koksijde). *Petricola pholadiformis* en *Barnea candida* worden dus wel degelijk een stuk groter dan 5,7 cm (WOUTERS, 1993) vóór onze kust.

Nog een Pannese welbekende is de ruwe boormossel. Ook vandaag lagen er enkele. Op 18 december 1993, één dag voor deze S.W.G.-uitstap, telde ik er hier een honderdtal, waarvan slechts 5 rechterkleppen; één klep was 9 cm lang; dit is nog geen recordafmeting, want op 21 november 1993 lag er, wat zuidelijker, net op Frans grondgebied een *Zirfaea crispata*-klep, die 10 cm bereikte.

Wat sterk opvalt is, dat hier geen enkele verse stevige strandschelp te vinden is. In Koksijde en Oostduinkerke daarentegen, liggen ze, sinds augustus 1993 regelmatig met honderden verse, levende of lege doubletten in de afzettingen.

Van de eertijds zo algemene kokkel *Cerastoderma edule* werd vandaag niet één enkel vers doublet gevonden. Er lagen wel enkele verse kleppen van *Mya truncata*, *Mactra corallina* en *Spisula subtruncata*, een paar verse *Abra alba* en *Tellina tenuis* en zoals gewoonlijk een klein aantal levende zaagjes *Donax vittatus*. Francis raapte ook nog een tamelijk recente, lege schaalhoren *Patella vulgata* op.

De mooiste vondst van de dag was, vast en zeker, een leeg doublet *Lutraria angustior* met vers voorkomen, het periostracum nog aanwezig, 4-jaars en 7,3 cm lang. Francis stootte het aan, bij het doorwaden van een kel tegen het Westhoekdijkje.

De meest opzienbarende en toch weer niet zo zeldzame vondst, tijdens deze strandtocht Anno 1993 in De Panne, was een voorwerp, totaal vreemd aan het mariene milieu ! En weer was het Francis die de eer had dit eerder schrikwekkend tuig op te rapen. Het was de "kop" van een "houwitser"; dit is een schiettuig dat tijdens Wereldoorlog-I veel gebruikt werd en volgens de Winkler Prins "zich bij uitstek leent voor het bevuren van doelen gelegen achter een dekking". Uit navraag bij een wapenspecialist bleek gelukkig dat de kop alleen onschadelijk is. Merkwaardig toch, dat wij, S.W.G.-ers hier met onze neus terug op de geschiedenis van onze Westhoek worden geduwd, geschiedenis waarbij het mensdom zijn "Struggle for life" voerde met de

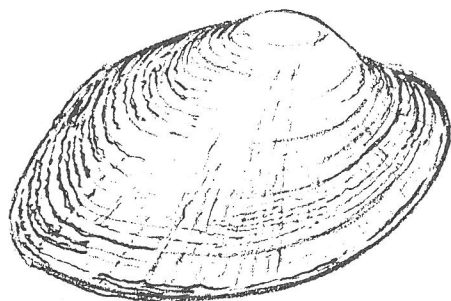
duinen als dekmantel, terwijl wij nu de zeebewoners volgen in hun strijd om te overleven ... tegen zo menig roekeloos ingrijpen in de natuur door de mens ! Ook dit wordt ooit geschiedenis !

En om met een (diepzinnig ??) grapje te eindigen ... ik vond mijn rare strandvondst van 9 april 1994 te Koksijde, namelijk een W.C.-bril, toch een vredelievender tuig ! (Al was hij dan van plastic.)

Literatuur

Severijs N, & Gilles S., 1993. Talrijk aanspoelen van *Sepia elegans* (d'Orbigny, 1826) aan onze kust. De Strandvlo 13(4) : 122-125.

Wouters D., 1993. 100 jaar na de invasie van de Amerikaanse boormossel. De Strandvlo 13(1) : 27-39.

**Lindegaarde, 3
1830 Machelen**

Fig. 2. *Venerupis senegalensis*, kleurvar. *adusta*
Naar een vers doublet van De Panne.